

Terwijl Tibet brandt

de teller tikt door

tekst: Myra de Rooy

Schimmen stuiven op mij af. Pas als zij hun tanden in mijn vlees zetten, zwijgt hun gehuil en gegrom. Door het gewicht van de twee honden beland ik tussen de stoppels van een gerstveld. Tibetaanse nomaden gebruiken werpslingers, uit zwarte en witte wol gevlochten, om welgemikt stenen te gooien naar weglappend vee. Ik krabbel omhoog en gebruik mijn fototoestel als alternatieve slinger. Zonder mededogen komt het toestel neer op de koppen van mijn belagers. Voetbal is niet mijn sport, maar mijn bergschoenen maaien gericht door de lucht om de flanken van de woestelingen te raken.

Ik denk niet vaak terug aan deze gebeurtenis. Als ik over Tibet dagdroom, sta ik vooral stil bij de schoonheid van het landschap – woest en ruig op een andere manier. Ik mijmer over de geborgenheid bij Tibetanen thuis, bij nonnen in kloosters, een kop boterthee in een nomadentent. Gastvrijheid

tijdens acht, vooral soloreizen door Tibet. Toch spoken die honden de laatste tijd regelmatig door mijn hoofd als ik hoor over het vlammende protest, waarbij meer dan honderd Tibetanen zichzelf in brand hebben gestoken. Een onomkeerbare stap, een wanhoopsdaad tegen de Chinese repressie. Tussen de publicatie van twee van mijn boeken in bezocht ik Oost-Tibet. In *Vrouwen in Boeddha's Bergen* beschrijf ik levensverhalen van vrouwen in Tibet en de Himalaya-regio. In *Het Windpaardhuis* komen de levens van Tibetaanse ex-politieke gevangenen aan bod. Tijdens die 'tussenreis' doorkruist mijn bus als een schip de golvende graslanden. In de plooiën van het heuvelslandschap liggen nomadententen verstopt en veranderen zwarte en witte stippen in grazende yaks, geiten en schapen. Naast me zit een Tibetaan die acht jaar geleden door zijn ouders naar Dharamsala werd gezonden. Na zijn gevaarlijke vlucht door de Himalaya volgde hij onderwijs in het Indiase ballingsoord van de Dalai Lama. Bij terugkomst is de eerste

indruk van zijn geboorteland vooral: *trangmo*, koud. Dan zie ik opwinding groeien. De jonge man transformeert in een stralend nomadenkind als hij de omgeving herkent die ooit zijn thuis was. Vlak voor de plaats Ngaba stapt hij uit, in het niets, op weg naar herinneringen.

De bus arriveert vroeg genoeg om het Kirti-klooster te bezoeken, waarna ik de volgende dag met hetzelfde voertuig verder kan reizen. Een binnenplaats achter de hoofdstraat is het busstation, in het bijbehorende hotel kunnen reizigers slapen. Een jonge Tibetaan wijst mij een kamer. 'Tien yuan.' Mijn rugzak laat ik achter op een van de drie bedden. Kirti is mijn doel, maar achter dat klooster liggen vestingachtige gebouwen met aan één zijde ramen. Dergelijke lemen huizen heb ik in Centraal-Tibet niet gezien en ik besluit mijn bezoek aan de monniken uit te stellen. Bij nomadententen ben ik altijd behoedzaam en nader pas als een bewoner me wenkt. Bij een dorp verwacht ik geen waakhondenwoede.

52 . boeddhmagazine 73 . herfst 2013

Stupa in Ngaba

Monniken uit het klooster van Kirti Rinpoche

Het verweer met een fototoestel als wapen maakt indruk. De monsters trekken zich enkele meters terug en grijzen met opgetrokken tanden. Uit hun kelen klinkt oerluid. Met 'lachen' is een internationale taal die iedereen spreekt' wuif ik vaak commentaar van bezorgde vrienden weg. Angstkreten blijken ook universeel. Mijn 'Help!' lokt uit de dichtstbijzijnde woning een kromgebogen grijze engel met een stok. Haar kleding en gelaat zijn getekend door de tijd, maar ze staat haar mannetje: een doeltreffende worp met een steen, boze kreten en de dieren druipen af. Dat geldt ook voor mij. Bij Kirti zien twee verbaasde monniken mijn

Mijn 'Help!' lokt uit de dichtstbijzijnde woning een kromgebogen grijze engel met een stok

armen rood kleuren. Ze brengen me naar de praktijk van een in de westerse geneeskunde geschoolde Tibetaanse arts. De dokter dept met een ontsmettingsmiddel de gaten in mijn armen en zij onttrekt met verbandgaas de gevolgen van het drama aan het zicht. Mijn broek is gescheurd, gelukkig is in mijn been slechts één tandafdruk zichtbaar. Ik keer met een zak vol goedbedoelde pillen terug naar mijn hotelkamer. Mijn rechterarm bloedt door het verband heen en met één hand pruts ik er onhandig een extra snelverband omheen. De kamerdeur vliegt open en een Chinese braakt woedend zinnen over me uit. Haar lichaamstaal is duidelijk: eruit! Onmiddellijk vertrekken of veertig yuan betalen omdat ik in m'n eentje drie bedden heb. Afdingen leidt tot dertig yuan, ruim drie euro. De vrouw gaat akkoord en er kan zelfs een lachje vanaf. Ik verander mijn plannen. Morgen niet verder de uitgestrekte graslanden in, maar naar een ziekenhuis in Chengdu. Omdat die bus

pas overmorgen vertrekt, blijf ik langer in Ngaba.

Mijn nachtelijke rust wordt nogmaals opgeschrikt door de inmiddels bekende schelle stem, dit keer vergezeld van geabbon. Twee engelen met gele verleden slaapplaatsen in. De norse Chinese toont zich van haar beste kant en geeft me twintig yuan terug. De nieuwe kamergenoten genieten nog lang van luidruchtige, in het Tibetaans nagesynchroniseerde Chinese soaps op de televisie. Hondenbeten zijn geen feest, maar ik geniet van mijn extra dag in Ngaba. Samen met een paar Tibetanen dwaal ik langs muurschilderingen, heilige boeken en met boeddha's gevulde tempels. De geur van boterlampen dringt mijn neus binnen en nestelt zich in mijn bebloede kleren. De vriendelijke monniken van gisteren kom ik tegen en ze bieden *tsampa* aan, geroosterd gerstemeel. Ik probeer de ontelbare bedsmolens die het klooster omringen te laten tolleren, om gebeden voor alle levende wezens te verspreiden. Al snel laat ik het

boeddhmagazine 73 . herfst 2013 . 53

wereld
aan het werk

Tempel bij Kirti-klooster

aan andere pelgrims over. Mijn rechterarm doet te veel pijn. Aan de oostkant van de stad ligt nog een welvarend klooster. Ik loop door omgeploegde velden en zie brokstukken van kapotgeslagen stenen waarin mantra's en gebeden zijn uitgehakt. Enkele van die stille getuigen van de Culturele Revolutie neem ik mee. Bij elke keer dat er geploegd wordt, zullen de leistenen meer verpulveren, tot alle wijsheid in gruis is omgezet. Aarde waar opnieuw heiligdommen uit lijken te herrijzen. De kloosters in Ngaba zijn nieuw en staan strak in de verf. Ze bruisen van leven. Monniken met kaal geschoren hoofden debatteren vurig voor een tempel. Rood geklede verstoppt in een zangerige ruimte kijkt de Dalai Lama vanaf een verboden foto met mildheid toe.

27 februari 2009 – een aantal jaren na mijn 'hondenavontuur'. De Chinese autoriteiten verbieden een belangrijke gebedsdienst in Kirti. De jonge monnik Tapey doordrenkt

zijn kleding met benzine en steekt zichzelf uit protest in brand. Hij wordt diverse malen door de politie beschoten, mogelijk om hem te laten stoppen met het roepen van pro-Tibetleuzen.

16 maart 2011 – de twintigjarige Kirti-monnik Phuntsog steekt zichzelf in brand. Hij roept slogans, waaronder: 'Moge de Dalai Lama tienduizend jaar leven.' Twee monniken. Velen, vooral jongeren, volgen hun voorbeeld. Een golf van zelfverbrandingen raast over Tibet. Monniken,

Voorlopig tikt de teller door: tot en met 11 juni 2013 hebben 120 Tibetanen zichzelf in brand gestoken

nonnen en leken uit alle lagen van de bevolking, zelfs moeders en vaders van kleine kinderen. De meesten overleven het niet. Ik volg het Tibetaanse nieuws en tel geschokt mee. Wie hoort hun noodkreet? Waarom reageert de internationale gemeenschap niet? Ik kijk naar wat onbeduidende littekens op mijn armen en realiseer me dat de wonden die in Tibet geslagen worden veel dieper zijn. Ik kan nu slechts een kaars voor hen aansteken want journalisten en buitenlanders mogen het gebied niet in. Tekent iemand een keer hun te korte levensverhalen op, zodat de foto's ingekleurd worden tot mensen van vlees en bloed? Voorlopig tikt de teller door: tot en met 11 juni 2013 hebben 120 Tibetanen zichzelf in brand gestoken. ♣

→ Sinds 1986 bezoekt Myra de Rooy Tibet en de Himalayaregio regelmatig. Ze fotografeert, geeft lezingen en schrijft boeken over haar ervaringen.

www.myraderooy.nl

boeddhmagazine 73 . herfst 2013 . 55